

*Johann Amos
Comenius*

Comenius

Komenský

Known and známý
Unknown neznámý

Comenius | Komenský

Known and známý

Unknown neznámý

Introduction	4	Úvod
Life	12	Život
Little Insight to the Thought of John Amos Comenius	72	Malé nahlédnutí do Komenského myšlení
Selected Writings of Comenius	114	Vybrané spisy Komenského

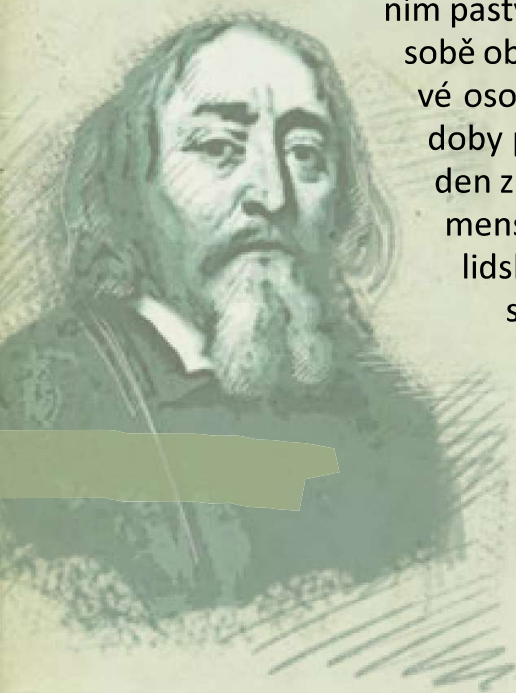
audiobook:
comenius.mjakub.cz

Introduction

In the area of former Czechoslovakia, we could hardly find someone who has never heard about Comenius, does not know at least some biographical data about him, and would not be able to name a few of his works. John Amos Comenius is revered and recognized as a great figure in the Czech nation's past, in particular as a pedagogical innovator and a representative of Czech Evangelical exile after the Battle of White Mountain. Praised as the 'Teacher of Nations', he is well known throughout Europe and even overseas. However, if we ask the public about the essence of his thinking, the answer would be less satisfactory. It is not surprising since it is not easy to understand Comenius. He was remarkably versatile: a noteworthy philosopher, theologian, man of letters, collector of oral tradition, editor of hymnals and biblical texts, scholar following the latest scientific discoveries and having intense contacts with many intellectuals across Europe, and at the same time a father of the family and spiritual shepherd. He excelled in many of these areas, leaving behind his extensive literary work that seems labyrinthine even to scholars. Today we call such versatile thinkers Renaissance men and, indeed, Comenius was one of the most notable personages of the late Renaissance and the early Baroque. The richness and complexity of his work, encompassing almost all fields of human activity, along with his personal aspirations and engagement in the church and society, make it difficult for us to understand the whole of his work – and leave us with an image of a cold and rigid statue of an eminent man adorning the public space but almost utterly misunderstood.

Úvodem

V prostoru bývalého Československa nenajdeme snad nikoho, kdo by neznal Komenského a nedokázal o něm uvést alespoň pár životopisných údajů a vyjmenovat několik jeho literárních děl. Jan Amos je ctěn a uznáván jako velká postava české národní minulosti, především jako inovátor pedagogiky a reprezentant pobělohorského evangelického exilu. Učitel národů, jak je vznešeně zván, není neznámý ani ve zbylé části Evropy či dokonce v zámořských zemích. Asi méně uspokojujících odpovědí širší veřejnosti bychom však našli při dotazování se na podstatu myšlení Komenského. A není divu, pochopit jej totiž není snadné. Tato obtížnost je dána zvláště šíří jeho zájmů, vždyť byl filosofem, teologem, literátem, sběratelem slovesnosti, pořadatelem písní a biblických textů, učencem sledujícím nové vědecké objevy a udržujícím čilé kontakty s intelektuály napříč Evropou, současně také otcem rodiny a církevním pastýřem. V mnoha z těchto oblastí vynikal a zanechal po sobě obsáhlé dílo sotva přehledné pro odborníky. Dnes takové osobnosti nazýváme renesančními a Komenský do této doby pozdní renesance a počínajícího baroka patří jako jeden z předních reprezentantů. Bohatost a vrstevnatost Komenského díla, kterým se proplétají takřka všechny obory lidské činnosti i jeho osobní tužby a církevně společenská angažovanost, nám dosti znesnadňují pochopení jeho díla jako celku a často nám tak zůstává obraz velikána ve strnulé podobě chladných soch, které zdobí náš veřejný prostor, aniž bychom mu dokázali porozumět.

Understanding Comenius is not easy – and the differing interpretations of his work that appeared soon after his death bear witness to that. While Comenius' works on pedagogy were generally accepted, his optimistic views on the improvement of all mankind and the proposed remedy were perceived as utopia by many. Comenius was largely criticized for his strong belief that the remedy would be easy and close at hand, as human history would culminate in the Second Coming – the Millennial Kingdom of Christ (chiliasm). On the one hand, he received sympathy from the renowned German philosopher G. W. Leibniz, who wrote his famous panegyric in 1671:

6

'Blessed old man, who are a new citizen of the genuine world, the images whereof have already been brought to us by thy guidance; whether thou freely look upon human things and foolish divisions from above, or are still haunted by our evil even there; or whether thou, before the face of God and in the presence of the Mystery of the Heavens, enjoy thy Pansophy, which the Earth denied thou – do not give up thy hope: for thy work shall outlive thee. The seeds that thou planted fell on fertile soil; and the posterity shall reap thy harvest that is already growing. Indeed, the Fate shall keep its promises. It is dawning in the Nature's mysteries and we may certainly be happy if we unite in our endeavour. The time shall come, Comenius, when the noble hosts shall praise thy deeds and thy hopes' fair visions.'

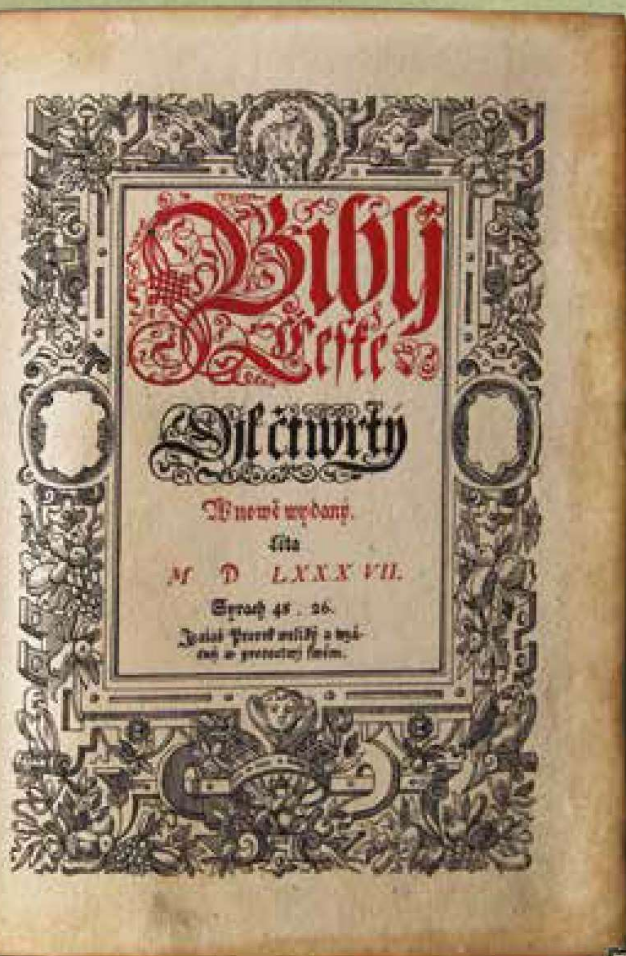
Leibniz

Život

Jan Komenský se narodil 28. března roku 1592 v Uherském Brodě nebo v nedaleké Nivnici, v etnicky českém regionu na jihovýchodním pomezí Markrabství moravského. Hranice českého státu s Uhrami byla prostupná a často docházelo k přesunům obyvatelstva oběma směry. I rod Komenských měl zřejmě kořeny v této sousední zemi, jak svědčí jeho původní jméno Segeš. Na konci 16. století ještě doznívalo poměrně šťastné období prosperity, které zažívala Komenského

rodná země. Nepostihla ji větší přírodní katastrofa či epidemie, rovnováha moci mezi habsburským panovníkem a stavy tlumila možné extrémy v politice a po stránce náboženské převažovala tolerance různých křesťanských konfesí, jejichž lité boje se odehrávaly již převážně v knihách či na kazatelkách, ne už se zbraní v ruce. Rodina Komenských, tvořená rodiči Martinem a Annou, čtyřmi dcerami a nejmladším synem Janem, patřila k předním měšťanským rodinám početného města Uherského Brodu, poddaného tolerantní vrchnosti, a hlásila se k Jednotě bratrské. Tato církev vznikla v polovině 15. století z ideálů husitství a z počátku pro ni bylo obtížné uhájit právo na existenci, byla totiž považována za sektu, a to i kališníky.

13

1604

After the death of his parents, John is raised by his aunt in Strážnice.

Po smrti rodičů je Jan vychováván svou tetou ve Strážnici.

The Unity of the Brethren was remarkably cohesive and consistently emphasized discipline. Later it became one of the main bearers of Renaissance culture and Humanism. Jan Blahoslav (1523–1571), the Unity bishop, was an eminent figure and his church left behind a monumental work of a Czech-language translation of the Scripture – the so-called Bible of Kralice. Even though John Comenius spent his childhood in the peaceful atmosphere of his hometown and the orderliness of the Brethren community, it was not a happy time for him: he lost his parents at the age of twelve and a year later, in 1605, the country was struck by an unprecedented brutal war, during which it was plundered by Stephen Bocskai's Hungarian insurgents supported by the Turks and Tatars. This, including the fire of the town of Strážnice, where the young John lived with his aunt, remained deeply engraved in the memory of the inquisitive child. To make things worse, his relatives with whom he later stayed in the town of Nivnice neglected his intellectual development. The young Comenius could not satisfy the natural need for learning until 1608, when he entered the Brethren's higher school in Přerov. There he soon showed his talents and abilities and was therefore chosen for a study in Germany, which was rather expensive. Since the Unity of the Brethren did not have its own college, it used to send gifted boys mostly to Calvinist schools, because Calvinism was closest to the Brethren doctrine and discipline. It was extremely important for Comenius that he could study at the Herborn Academy in Nassau (established 1584) between 1611 and 1613. The school, which emphasized the pedagogical method and the practical implementation of learning, was experiencing its climax at that time.

1605

Moravia pillaged by troops of Stephen Bocskai, Prince of Transylvania and an enemy of the Habsburgs (spring and summer).

Na jaře a v létě Morava zpusťována vojsky sedmihradského (nyní část Rumunska) knížete Štěpána Bočkaje, protivníka Habsburků.

Jednota vynikala soudržností a kladla důraz na disciplínu. Po stránce kulturní patřila posléze k hlavním nositelům renesanční kultury a humanismu. Jednota po sobě zanechala zvláště monumentální dílo – český překlad Písma – Bibli kralickou; mimořádnou postavou byl pak Jan Blahoslav (1523–1571). Dětství Jana Komenského navzdory poklidné atmosféře Uherského Brodu i spořádanosti bratrské komunity ovšem šťastné nebylo, ve svých dvanácti letech přišel o oba rodiče a rok poté, v roce 1605, zasáhla kraj dlouho nevidaná brutální válka v podobě drancování sedmihradsko-uherskými povstalci Štěpána Bočkaje, podporovanými Turky a Tatary. Válka spolu s požárem města Strážnice, ve kterém mladý Jan po smrti rodičů

přebýval u tety, se hluboce vryla do paměti zvědavého dítěte. Podobně jej poznamenala i nedostatečná péče o duševní rozvoj od jeho vlastních příbuzných v Nivnici, kam odešel z vypálené Strážnice. Nasycení této přirozené potřeby dosáhl až po roce 1608, kdy byl poslán ke studiu na vyšší bratrskou školu do Přerova. Zde velmi rychle projevil své nadání a píli, díky čemuž byl vybrán pro finančně náročné studium v Německu. Do této země, především na kalvínsky orientované školy, posílala Jednota své nadané chlapce, poněvadž sama vysokou školou nedisponovala a kalvinismus jí byl věroučně i svou disciplínou nejbližší. Zcela zásadní byl pro Komenského pobyt na vysoké škole v nasavském Herbornu (*Academia Nassauensis*, zal. 1584) mezi lety 1611–1613. Na škole, která právě zažívala vrcholná léta své existence, byl kladen důraz na pedagogickou metodu a praktickou realizaci poznatků.

15

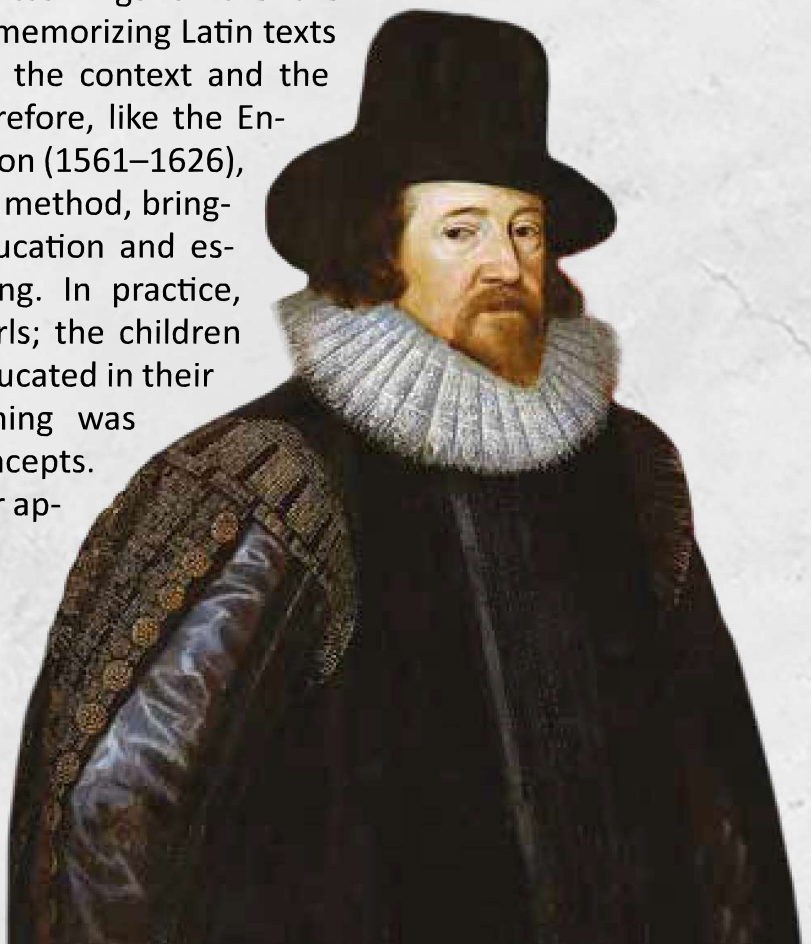
Strážnice is burnt down by the Bocskai rebels in May. John, who will not attend school for next two years, is taken to Nivnice by his tutors.

V květnu vypálili bočkajovci Strážnici. Jana se ujali poručníci v Nivnici. Dva roky pak strávil bez školní docházky.

Professors Johannes Fischer-Piscator (1546–1625) and Johann Heinrich Alsted-Alstedius (1588–1638) influenced the young, nineteen-year-old Comenius more than anybody else. A brilliant Bible scholar and translator, Piscator instilled in Comenius a lifelong mystical affection for the end of life matters and also for chiliasm, to which Comenius would resort in hard times. Alsted, only four years older than Comenius, attracted his pupil to encyclopaedism. (Alsted himself was the author of the first German Encyclopaedia.) During his studies in Herborn, John Amos was inspired by contemporary intellectual debates, even without a direct influence from his teachers. It was there where he met the ideas of Wolfgang Ratke (1571–1635), who used the term 'didactics' for the first time. Ratke condemned the shortcomings of the then schools that were based on memorizing Latin texts without the pupils knowing the context and the substance of the issue. Therefore, like the English philosopher Francis Bacon (1561–1626), he proposed a new teaching method, bringing many innovations in education and especially in language teaching. In practice, he taught both boys and girls; the children were divided into classes, educated in their mother tongue, and teaching was based on clarity of basic concepts. All these features would later appear in works of Comenius.

Francis
Bacon

1608

The Estates of Moravia, Hungary, and Austria formed a confederation. Holy Roman Emperor Rudolf II ceded Moravia, Hungary, and Austria to his brother Matthias.

Moravští, uherští a rakouští stavové uzavřeli konfederaci. Rudolf II. postoupil Moravu, Uhry a Rakousy bratru Matyášovi.

Pozdní Komenský projevuje sympatie k dobovému mysticismu, například ke hnutí založenému odpadlým jezuitou Jeanem de Labadie (1610–1674). Labadisté věřili ve vnitřní božské osvícení a pokládali se za osvobozené od hříchu. Vyznačovali se sdílením majetku a přísnou sexuální disciplínou. Komenský se spřátelil i s francouzskou vizionářkou Antoinettou Bourignonovou (1610–1680), usilující o sebeobětování ve prospěch chudých a potřebných a odmítající světskou církev. Tito lidé stojící na pokraji hlavních křesťanských proudů sdíleli s Komenským kromě ušlechtilých sociálních myšlenek i chiliasmus. Jeden z posledních životních bojů musel svést se svým bývalým obdivovatelem a literárně plodným teologem Samuelem Maresiem (1599–1673), který

ostře napadl celé Komenského dílo a ušetřil jen jeho pedagogiku. Komenský se musel bránit,

čímž nám zanechal v díle *Continuatio admonitionis fraternae* nesmírně cennou autobiografii. Pro ni čerpal materiál

ze svých deníků, bohužel však nedochovaných. Posledním dílem

Komenského bylo filosofické

Triertium catholicum (*Trojumění obecné*). Posledním

dochovaným dopisem je

nadiktované psaní Miku-

láši Drabíkovi do Ledni-

ce z 2. listopadu 1670.

Zemřel 15. listopa-

du v Amsterdamu

a 22. dne tohoto

měsíce byl po-

hřben v nedale-

kém pevnost-

ním městečku

Naardenu.

Little Insight to the Thought of John Amos Comenius

Comenius' work did not die with Comenius, but others took over control. This is especially true of the *General Consultation* that was being prepared for print by his son Daniel Comenius (1646–1696) together with Christian Nigrin and Paul Hartmann. The fate of this essential book illustrates the story of Comenius' intellectual heritage. Soon after his death, his followers went to work and tried to raise funds for the publishing of the book in the Netherlands and England. Although there were still many sympathizers who wanted to see the great work of Comenius published, they could not find a sponsor. Gerhard De Geer (1642–1687), a son of Laurentius De Geer, who sought to preserve Comenius' legacy after his death and funded the printing of several of his works, eventually stopped his support in 1681. The *General Consultation* was not published due to the lack of demand for such a book and even an unfavourable reception. The Golden Age of the Netherlands, characterized by the immense wealth and freedom unprecedented elsewhere in Europe, was coming to its end. The war with England that ended with the Treaty of Breda in 1667 triggered the decline of what was the strongest naval power. After the French invasion of 1672, a furious crowd murdered the virtuous Johan de Witt, the *de facto* head of the state. William III of Orange eventually defeated the French, but his policy of expansion exhausted the country and put an end on its economic superiority; England picked up the torch.

De Lerum Humanarum
• E M E N D A T I O N E
Consultationis Catholice
Pars IV^{ta}

P A M P A D I A

In qua

De Ingeniorum Cultura Universalī,
totiusq; Vitae negotiis ita in saecul.
los regendis, ut Mens cuiusq;
Hominis (per omnes aetates sua-
riter occupata) hortus deli-
ciarum fieri queat, con-
sultatur.

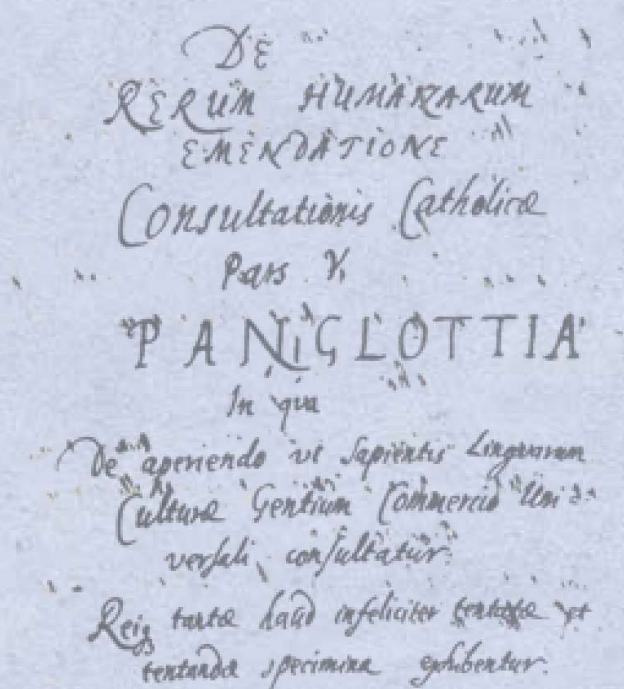
Reiq; tanta haec infelicitate tentatae
Specimina exhibantur.

[Ant. 4. N. 16.]

Surge Aquilo, et veni Auster perfla Hortum meum,
ut fluant Aromata illius.

Malé nahlédnutí do Komenského myšlení

S Komenským jeho dílo nezemřelo, vládu nad ním ovšem převzali jiní. Týká se to zvláště *Obecné porady*, kterou měli připravit k vydání jeho syn Daniel Komenský (1646–1696), Kristián Nigrin a Pavel Hartmann. Na osudu tohoto stěžejního díla můžeme pozorovat příběh Komenského myšlenkového dědictví. Záhy po jeho smrti se pokračovatelé pustili do práce a sháněli podporu pro vydání, v Nizozemí i v Anglii. Ačkoliv bylo stále mnoho sympatizantů, kteří si vydání tohoto díla přáli, sponzora, který by tisk financoval, se najít nepodařilo. Vavřincův syn Gerhard de Geer (1642–1687), jenž se po Komenského smrti snažil o uchování jeho odkazu a zaplatil vydání hned několika jeho děl, nakonec v roce 1681 ukončil podporu přípravy *Obecné porady* k tisku. Důvodem nevydání byla především absence poptávky po takovém díle, ba přímo odpor vůči jeho obsahu. V Nizozemsku se uzavíral zlatý věk, vyznačující se nesmírným bohatstvím a mírou svobody jinde v Evropě nevídanou. Po válce s Anglií ukončené mírem v Bredě roku 1667 započal úpadek této dosud nejsilnější námořní velmoci. Po napadení Francií zavraždil v roce 1672 vzbouřený lid ušlechtilého Jana de Witta, který stál v čele státu. Zdolat Francouze se podařilo teprve Vilému III. Oranžskému. Ten však vedl expanzivní politiku, jež vyčerpala stát a připravila jej o obchodní výhody. Velmocenskou štafetu tak převzala Anglie.

Comenius' proposals did not comply with the views of the new rulers and were received less than enthusiastically by most denominations, with the exception of the Pietists. Work on the *General Consultation* did not continue; only fragments were published and, even worse, the complete manuscript was lost. (A handwritten copy made by Nigrin was discovered only much later, in 1934, in the library of the Halle orphanage, where parts of Comenius' estate were found.)

The dawning Age of Enlightenment and rationalism, as represented by the aforementioned Pierre Bayle, did not accept Comenius' ideas and even scorned them. Today, we can hardly understand that harsh condemnation, but we do not share the adulation of some of his admirers, either. Due to the great scholarly attention paid to Comenius, especially in the 20th century, our perception of his personality is more balanced. Libraries are full with books about him and with editions of his works. We also know better the historical context and the network of relationships he had developed. The interest of the public is comparable to that of scholars. Comenius has become a solid part of the Czech national identity and also of European awareness as a cornerstone of the humanist ethos on which Europe is largely based.

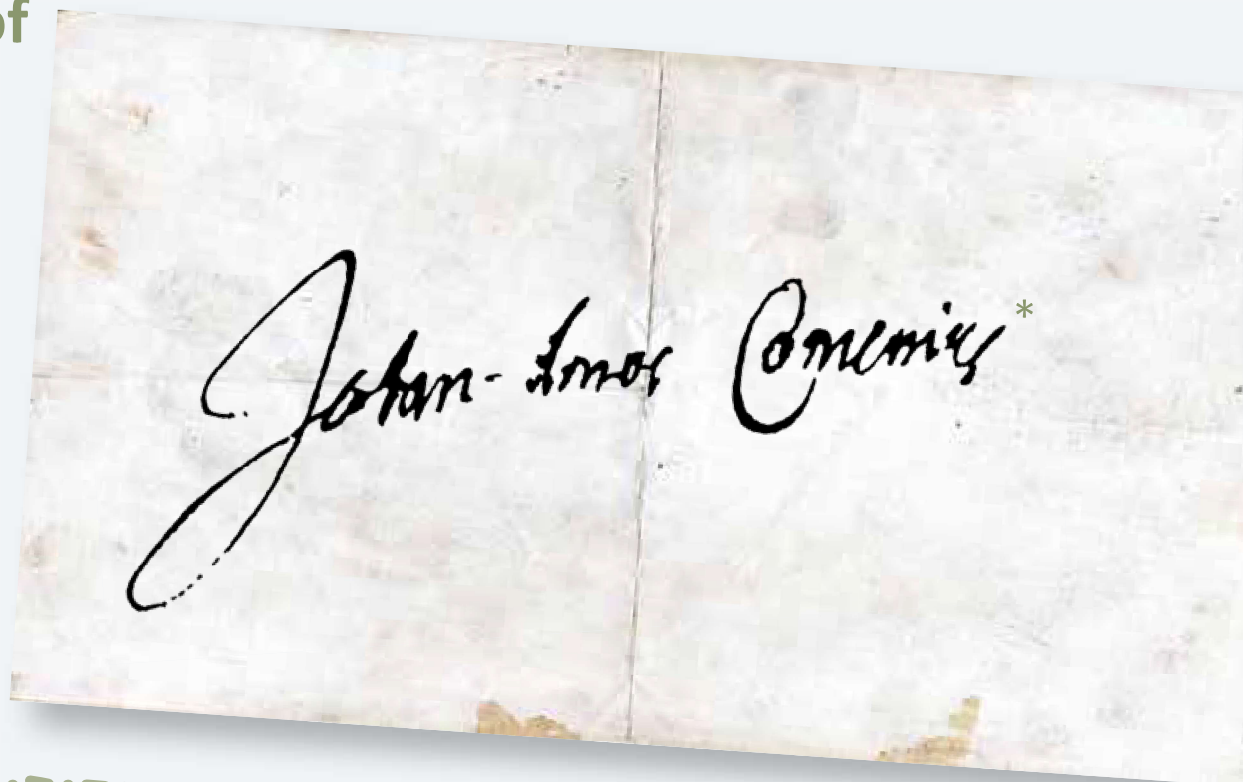

Hereinafter, we will briefly deal with some of the features and inspirational resources of Comenius' ideas, especially with his pedagogical approaches.

Na půl cesty zůstávají ti, kteří u Komenského oceňují jen samotnou pedagogiku, jako byli někdejší osvícenci, ale i mnohem pozdější vykladači jeho díla během komunistického režimu v Československu, který ve své ideologické předpojatosti nedokázal ocenit třeba jeho kněžské působení. Komenský byl učenec života ve všech jeho barvách a plnosti, tak i sám žil. Jeho bohaté dílo, jak jsme se je pokusili představit v životopisné črtě a jak je přehledně uvedeno v následném výběru z jeho literatury, je obdivuhodné svou pestrostí a hloubkou. Jako člověk křesťansky přiznávající svou hříšnost nebyl prost chyb a omylů. Někdy až na sklonku života poznal, že se mýlil, někdy své názory korigoval. Pýcha sebevědomých lidí, se kterými se dnes přechoasto setkáváme, mu byla cizí. Stavíme-li mu pomníky, můžeme i tento pokorný postoj pokládat za výraz jeho velikosti. Komenského učebnice sloužily mnoha generacím dětí a studentů, jeho metody recipovala pozdější pedagogická věda. Literární díla Komenského jsou čtena napříč generacemi a jsou inspirací pro další umělce. Komenský sehrál mimořádnou roli při ideovém zakotvení Československa zvláště v době těsně po jeho vzniku. Zbývá otázka, zda je celek Komenského díla inspirativní i dnes. Zde je třeba velké opatrnosti. Oblíbené jsou citáty Komenského, dostupné v tištěných i elektronických médiích, ale ty mohou být bez znalosti kontextu a souvislostí nakonec i matoucí a dokonce odporovat intencím autora. A podobně nebezpečné mohou být snahy o prosté přenesení jeho návrhů do současnosti. Mnoho stran papíru se popsalo třeba o Komenského předvídání Evropské unie, ale už i vznik Československa byl chápán jako naplnění tužeb tohoto velikána. V mnohém zde jistě můžeme nalézt podobnosti, je však třeba si uvědomit, že Komenského uvažování odpovídalo jeho eschatologickému očekávání, blaho a povznesení lidské společnosti směřuje v jeho pojetí k tomuto dějinnému vyvrcholení, zatímco naše současné cíle jsou ryze pozemské. Přesto je třeba Komenského číst, připomínat a promýšlet s ohledem na aktuální situaci, poněvadž pozornost vrací k pravému lidství a jeho uskutečňování.

Selected Writings of

114

Comenius' literary work is rich and multifaceted. It consists of some two hundred writings, from thin little booklets to large voluminous folios. For ease of reference, we mention here, in alphabetical order, only several works that are really important or otherwise significant in the context of this book.

* Compiled according to the Catalogue of Comenius' Works, in: Jan Kumpera, *Jan Amos Komenský. Poutník na rozhraní věků*. Ostrava 1992, pp. 199–323 (courtesy of the author).

Vybrané spisy Komenského*

Literární dílo Komenského je bohaté, mnohavrstevné a čítá kolem dvou set spisů, od drobných prací až po velké folianty. Pro snazší orientaci zde představujeme v abecedním pořadí jen několik Comeniových zásadních či v kontextu této publikace důležitých prací.

* Zpracováno s laskavým svolením autora podle Katalogu spisů Komenského: Jan Kumpera, *Jan Amos Komenský. Poutník na rozhraní věků*. Praha-Ostrava 1992, s. 199–323.

Abrahamus patriarcha

(Abraham the Patriarch, c. 1641; published in Amsterdam 1661)

A theatre play written for students of the grammar school at Leszno. Abraham, the Old Testament patriarch, represents the exiled Protestant clergy; the Lands of the Czech Crown are the Promised Land; Isaac embodies a new generation that will return to the homeland; while Sarah is a virtuous Christian woman.

Amphitheatrum universitatis rerum

(The Amphitheatre of the Universe, 1624–27)

Intended as a Czech-language encyclopaedia, the work is preserved only in segments. Originally, Comenius planned to write as many as 28 volumes. The greater part of it burned during the fire of Leszno in 1656.

Angelus pacis

(Angel of Peace, published in Amsterdam 1667)

A pamphlet addressed to peace negotiators between England and the Netherlands who met in Breda. The author, who attended the negotiations in person, calls for universal peace and condemns every war.

Bazuine des genaden jaar voor de Bohemische natie

(The Trombone of the Jubilee Opening before the Czech Nation, 1631/1632; published in Dutch in Kampen 1632)

The tract describes the liberation of the Czech nation from the Habsburg rule, using the Biblical metaphor of liberation from the Babylonian Captivity. The work was inspired by the successful campaign of the Swedish and Saxon armies.

Abrahamus patriarcha

(asi 1641, vyd. v Amsterodamu 1661)

Divadelní hra připravená pro žáky gymnázia v Lešně. Starozákonní patriarcha Abrahám symbolizuje kněze v exilu, zaslíbenou zemí jsou české země. Izák představuje novou generaci, která se vrátí do vlasti. Sára je ctnostná křesťanská žena.

Amphiteatrum universitatis rerum

(Divadlo veškerenstva věcí, vznik 1624–1627)

Dílo se dochovalo jen zlomkovitě. Bylo zamýšleno jako česky psaná encyklopedie – až o 28 knihách. Větší část shořela při požáru Lešna roku 1656.

Angelus pacis

(Posel míru, vyd. 1667 v Amsterodamu)

Spis určen vyjednávačům míru mezi Anglií a Nizozemskem, kteří se sešli v nizozemské Bredě, a Komenský je osobně navštívil. Autor požaduje obecný mír a odsuzuje každou válku.

Bazuine des genaden jaar voor de Bohemische natie

(Pozoun milostivého léta, vznik 1631/1632, vydáno holandsky 1632 v Kampenu)

Biblickou metaforou vysvobození z babylonského zajetí popisuje osvobození vlastního národa z moci Habsburků. Dílo vzniklo v atmosféře naděje po úspěších švédských a saských vojsk.

Bibliorum Turcicorum dedicatio

(A Dedication to the Turkish Bible, c. 1667)

A preface to the translation of the Bible into the Turkish language, a never-finished project attempted by scholars at the end of Comenius' life. Comenius believed that the Turks would play an important role in the future world order.

Cartesius a mechanicis eversus

(Descartes Disproved by the Mechanists, written and published in Amsterdam 1659)

Although Comenius had a friendly conversation with Descartes in 1641, the differences between them were obvious and increased over time. Published after Descartes' death, the brochure attacked the Cartesian thinking that only accepted rational sources of knowledge. As a theologian, Comenius recognized three main sources of knowledge: senses, reason, the Holy Scripture.

Centrum securitatis, to jest Hlubina bezpečnosti aneb Světlé vymalování

(The Centre of Safety, 1625; published in Leszno 1633)

One of the 'writings of consolation' in which Comenius expresses faith in God who stands at the centre of all things and is the only source of real security and peace of men. An example of a tree shows the dependence of the world on the invisible roots called God. Another example – a wheel – demonstrates the world in the centre of which is God. Only by returning to the Creator we can find our way out of confusion.

Cesta pokoje

(The Path of Peace, published in Leszno 1637)

A reply to attacks by Utraquist exiles against the Unity of the Brethren. In Comenius' opinion, the best response is peace, concord, love and mutual respect between the different confessions.

proto orientován k eschatologickým věcem, kde je i beznaděj nadějí.

Unum necessarium

(Jedno potřebné, vyd. 1668 v Amsterdamu)

Komenského filosoficko-teologická závěť. Název je inspirován příběhem o Ježíšově setkání s Marií a Martou (Luk 10,42). Zde se nazývá mužem touhy, který marně usiloval o lepší svět. Tón spisu je smířlivý, polemiky, rozbroje a války nezmění svět k lepšímu. Člověk se má od nepotřebných věcí obrátit k samotnému Bohu.

U

143

Vestibulum – Januae linguarum reseratae vestibulum

(Předsíní Dveří jazyků otevřených, 1632, vyd. 1636 v Lipsku)

Zjednodušená verze *Januy*.

Via lucis

(Cesta světla, 1641–1642, vyd. 1668 v Amsterdamu)

První Komenského systematické pojednání o nápravě světa, jeden z jeho zásadních spisů. Podnětem k vydání díla, vzniklého v Londýně, bylo vytvoření tamní učené společnosti, o jejíž zřízení usiloval a ve které viděl nástroj k realizaci nápravy.

V

Comenius Known and Unknown / Komenský známý neznámý

Compiled by / Sestavil:

Petr Zemek

Editing and language proofreading / Věcné a jazykové korektury:

Jan Kumpera, Dana Večeřová, Lenka Pospíšilová

Translation / Překlad:

Ivan Ryčovský

Graphic design / Výtvarné řešení:

Alexandra Haluzová

Photographs / Fotografie:

Magdaléna Ďurďová, Marie Kadlčíková, Helena Kovářová, Martina Trousilová

Images / Obrazový materiál:

Jan Amos Komenský, Vestibulum, Janua, Atrium; Wikimedia Commons;

John Amos Comenius Museum, Uherský Brod / Muzeum Jana Amose

Komenského v Uherském Brodě; Comenius Museum in Přerov / Muzeum

Komenského v Přerově; Unitätsarchiv Herrnhut (GS.003)

MINISTRY OF CULTURE
CZECH REPUBLIC

Published by: John Amos Comenius Museum, Uherský Brod,
with financial support from the Ministry of Culture of the Czech Republic

Vydalo: Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě
za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky

Printed by / Tisk: GRASPO CZ, a.s.

First edition, December 2018 / Vydání první, prosinec 2018

Edition 1,500 copies / Náklad 1500 ks

ISBN 978-80-907125-1-5

BONUS!

audiobook:
comenius.mjakub.cz

In this book you will find comprehensible biography of Comenius' life and introduction to his work. You will discover who he was, what he strived to achieve and what his real significance is. You will not find everything here, but you will be tempted to read more...

We enclose a map so that you do not get lost.

V knize naleznete přehledný životopis Komenského a představení jeho díla. Dozvíte se, kým byl, o co usiloval a v čem spočívá jeho význam. Nenajdete zde vše, ale získáte chuť si přečíst více...

Abyste se neztratili, přidáváme i mapu.

TIMELINE
ČASOVÁ
OSA

European history and its
influence on Comenius

Evropské dějiny
a jejich vliv na Komenského

Comenius' story –
life and work
of John Amos in dates

Příběh Komenského –
život a dílo Jana Amose
v datech

